

Carbonell, Pere Miquel, 1546. B-58/2/20

Les *Cròniques d'Espanya* són la gran obra de Pere Miquel Carbonell, en la qual conflueixen una bona part de les preocupacions professionals i els gustos literaris de l'autor. Per aquest motiu les hem inclòs com a colofó d'una mostra sobre la seva biblioteca. En certa manera, l'obra -en què Carbonell va treballar, com a mínim, entre 1495 i 1513- es pot llegir com la culminació de la seva relació amb el llibre i l'escriptura.

Les *Cròniques d'Espanya* són una història de la Corona d'Aragó des dels orígens fins a l'època de l'autor. El primer llibre s'obre amb un pròleg i narra els orígens del país, la història dels reis gots, els de Castella-Lleó, Navarra i Aragó, comtes de Barcelona i comtes-reis fins a Alfons III. Els llibres II-VI contenen els regnats de Pere III, els seus fills, el Magnànim i Joan II (guerra civil), i textos diversos. En queda fora el regnat del monarca coetani, Ferran II, que Carbonell, amb certa recança, deixa en mans dels cronistes àulics. Com a crònica general de la Corona -de fet, en algun lloc apareix citada com a *Cròniques de Catalunya*-, l'obra és una resposta a l'enfocament nobiliari i anti-Trastàmara del text de referència del gènere al segle XV, les *Històries e conquestes* de Pere Tomic, acabades el 1438 i impreses per primera vegada el 1495. A aquesta lectura del passat històric, Carbonell oposa, de primer, una visió centrada en la dinastia segons el model proporcionat per la crònica general de Pere III, més coneguda com a *Crònica de Sant Joan de la Penya*, i, en segon lloc, una proposta de discurs renovat sobre el passat, centrada en dos episodis: els orígens mítics i una relectura de la tesi neogòtica.

Aquesta proposta parteix de noves fonts que formaven part de la biblioteca de Carbonell o de les quals tenia notícia gràcies a membres del seu cercle erudit, especialment el seu cosí Jeroni Pau, canonge, jurista i *scriptor* de la cúria romana en temps del vicecanceller Roderic de Borja. Pau va jugar un important paper com a assessor en la redacció de les *Cròniques*, abans de la seva prematura mort el 1497. Precisament, és en l'ampli bagatge intel·lectual de Pau que Carbonell basa les seves crítiques contra el relat dels orígens difós per Tomic, on remet a fonts clàssiques i a una eina filològica com l'etimologia de base gramatical. Però també en el recurs a una àmplia col·lecció de textos en què la tradició historiogràfica catalana medieval conviu, sense solució de continuïtat, amb les novetats bibliogràfiques, sovint italianes, presents a la llibreria de Carbonell o que probablement hi devien ser, pròpies o prestades (per exemple, la *Crònica abreviada* de Diego de Valera, que ofereix el marc de l'apartat sobre els reis gots). Simbiosi entre fonts noves i antigues que també es produeix a nivell estilístic i de gèneres -inclusió de documents, carta-relació sobre fets coetanis, etc.-, per bé que el caràcter inacabat i, en alguns punts, caòtic del resultat, tal com ens ha arribat en la versió impresa més de trenta anys després, no permeten sempre valorar-ho.

La redacció del manuscrit original, perdut, és paral·lela a les activitats de Carbonell com a cap de l'Arxiu Reial, per exemple les cerques de documents encarregades pel rei o els seus oficials. Alguns d'aquests papers es retroben a les *Cròniques*, dotats del caràcter verídic que els atorga la condició notarial de l'autor, que obté del rei Ferran una ordre per la qual les *Cròniques* s'han de dipositar a l'Arxiu, on podran ser consultades. La disposició reial els atorga el caràcter oficial que tenia, per exemple, l'exemplar de la *Crònica de Sant Joan de la Penya* que hi havia a l'Arxiu, actualment a Madrid (Biblioteca Nacional, ms. 1811). Ens consta que totes dues obres van ser objectes de cerca documental. Potser aquest interès explicarà la publicació de les *Cròniques d'Espanya* el 1546/1547, considerades "autèntiques" per l'ordre reial que les avalava, l'autoritat que els conferia la institució on s'havien redactat i la condició notarial de l'autor.